

**Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

<b>Ступінь вищої освіти</b>	<b>магістр</b>	<b>Форма навчання</b>	<b>денна</b>	<b>Навчальний рік/семестр</b>	<b>2-й рік навчання, 3 семестр</b>
-----------------------------	----------------	-----------------------	--------------	-------------------------------	--

**СИЛАБУС**

<b>Назва навчальної дисципліни</b>	<b>Риторика</b>
<b>Кафедра</b>	<b>Філології (українське відділення)</b>
<b>Освітня програма</b>	Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія (Українська мова та література)»
<b>Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)</b>	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кількість кредитів: 4 Лекції: 20 Семінарські/практичні заняття: 16 Лабораторні заняття: - Самостійна робота: 84
<b>Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)</b>	Лариса Кравець, доктор філологічних наук, професор, kravets.larysa@kmf.org.ua
<b>Пререквізити навчальної дисципліни</b>	Сучасна українська літературна мова (фонологія, лексикологія, фразеологія, дериватологія, морфологія, синтаксис), Стилїстика сучасної української мови, Текстознавство, Психологія, Логіка Етика, Культурологія.
<b>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</b>	<p>Риторика, яка в кризові часи не зникла, а перетворилася в мистецтво, є свого роду індикатором здоров'я суспільства. У сучасній професійній комунікації риторика посідає чільне місце, вона невід'ємна частина наукової, освітньої, мистецької, політичної, економічної та іншої діяльності людини.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни «Риторика» є загальні правила і прийоми побудови публічних виступів, способи і ефективні форми діалогічного спілкування</p> <p><b>Мета викладання дисципліни «Риторика»</b> – є розвиток комунікативного потенціалу особистості магістра для подальшої успішної професійної діяльності на основі сформованої системи знань про специфіку риторичної діяльності сучасної людини.</p>

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **загальних компетентностей**:

- ЗК 1.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 2.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 3.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 5.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 6.** Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 7.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 9.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **фахових компетентностей**:

- ФК 2.** Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
- ФК 3.** Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.
- ФК 4.** Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті та захисту інтелектуальної власності на її результати.
- ФК 5.** Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- ФК 7.** Володіння експресивними, емоційними, логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату.
- ФК 8.** Здійснювати коректуру та редагування текстів різних типів.
- ФК. 10.** Здатність володіти термінологічними, лексичними, синтаксичними та морфологічними нормами української мови та уміння її застосовувати.
- ФК. 11.** Організовувати різні форми наукової, творчої, культурної та інших видів діяльності, які певним чином стосуються філології, дослідження, редагування, літературної творчості.

**Очікувані програмні результати навчання після закінчення курсу «Риторика»:**

- ПРН 2.** Упевнено володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною мовою.
- ПРН 3.** Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення

професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

**ПРН 6.** Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

**ПРН 10.** Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

**ПРН 11.** Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

**ПРН 12.** Дотримуватися правил академічної доброчесності.

**ПРН 14.** Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

**ПРН 16.** Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

**ПРН 17.** Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

#### **Знання з предметної галузі включають:**

- основні етапи розвитку риторики;
- історію публічної мови;
- історію дискусивно-полемічної мови;
- основні закони риторики;
- родо-жанрову диференціацію сучасної монологічної публічної мови;
- специфіку публічної монологічної мови;
- етапи роботи над промовою;
- правила виголошення промови;
- специфіку професійної діалогічної мови;
- етику професійного дискусивно-полемічного спілкування.

#### **Когнітивні компетентності включають:**

- здатність започатковувати, планувати, розгортати тему та прогнозувати її сприйняття слухачами;
- аналізувати виступи мовців за фаховою темою;
- аргументовано виражати власне ставлення чи думку до прослуханого;
- користуватися здобутими теоретичними знаннями та практичними навичками під час підготовки і проведення бесід, обговорень, дискусій;
- аналізувати, порівнювати, робити висновки, дискутувати;
- удосконалювати вміння самостійного продукування зв'язного фахового мовлення.

	<p><b>До практичних умінь та навичок входять:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• визначати тему, ідею, мету виступу;</li> <li>• вибудовувати концепцію виступу;</li> <li>• збирати, систематизувати і критично осмислювати матеріал для виступу;</li> <li>• структурувати текст;</li> <li>• словесно оформлювати думку;</li> <li>• публічно виголошувати текст;</li> <li>• висувати тезу й наводити аргументи;</li> <li>• робити адекватні висновки.</li> </ul> <p><b>Тематика дисципліни</b></p> <p>Тема 1. Риторика як наука про ефективне спілкування.  Тема 2. Історія і традиції класичної риторики.  Тема 3. Закони сучасної риторики  Тема 4. Публічна монологічна мова.  Тема 5. Підготовка промови (інвенція, диспозиція).  Тема 6. Підготовка промови (елокуція, меморія).  Тема 7. Техніка риторики.  Тема 8. Професійна діалогічна мова  Тема 9. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови.  Тема 10. Дискутивітно-полемічна мова  Тема 11. Суперечка як основа професійної дискутивітно-полемічної мови.</p>
<p><b>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</b></p>	<p>З метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи оцінювання знань студентів здійснюється за 100 – бальною системою.</p> <p>Форми контролю знань студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- поточний;</li> <li>- модульний;</li> <li>- підсумковий (екзамен).</li> </ul> <p>100-бальна шкала переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ECTS – A, B, C, D, E, FX, F).</p> <p>Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру передбачає оцінку за роботу на практичних заняттях.</p>
<p><b>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)</b></p>	<p>Під час навчання передбачено проведення лекцій, практичних занять, консультацій, бесід з використанням презентацій, кадрів із фільмів, аудіозаписів виступів відомих ораторів.</p> <p><b>Політика щодо відвідування:</b> відвідування занять обов’язкове.</p> <p><b>Політика щодо дедлайнів та перекладання:</b> усі письмові роботи мають бути здані вчасно. Роботи здані невчасно і без</p>

	<p>поважних причин оцінюються нижчим балом (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).</p> <p><b>Політика щодо академічної доброчесності:</b> плагіат (зокрема, копіювання робіт з інтернету), різні види списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої на занятті можна використовувати лише під час он-лайн тестування та виконання практичних завдань.</p>
<p><b>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</b></p>	<p align="center"><b>Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу</b></p> <p align="center"><b>Основні інформаційні джерела</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 494 с.</li> <li>2. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.</li> <li>3. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.</li> </ol> <p align="center"><b>Допоміжні</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Абрамович С. Д., Молдован <u>В. В.</u>, <u>Чікарькова</u> М. Ю. Риторика загальна та судова. <u>Київ: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.</u></li> <li>2. Білавич Г. Основи риторики і красномовства: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.</li> <li>3. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посібн. Київ: Кондор, 2006. 264 с.</li> <li>4. Вашека Т.В., Гічан І.С. Психологія спілкування: навч.-метод. комплекс. Київ: Книжкове вид-во НАУ, 2006. 184 .</li> <li>5. Голвей Т. Слова, що лунають крізь час. Найважливіші в історії людства промови, які змінили наш світ. Пер. з англ. О. Гамурарь; авт. передм. Л. Лефем. Київ: КМ-БУКС, 2018. 479 с.</li> <li>6. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: монограф. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 408 с.</li> <li>7. Голуб Н.Б. Самостійна робота студентів з риторики: навч.-метод. посібник. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 232 с.</li> <li>8. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства: навч. посібник. Київ: КНУТД, 2013. 244 с.</li> <li>9. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П, Іщенко Т.Д. та ін; Етика ділового спілкування: навч. посібник. Київ: Юніверс, 2007. 216 с.</li> <li>10. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. Київ: КМ-Букс, 2017. 256 с.</li> <li>11. Коваленко С.М. Сучасна риторика: навч.-практ. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.</li> <li>12. Колотілова Н.А. Риторика: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.</li> </ol>

13. Костусьяк Н.М. Академічна риторика та письмо: метод. рекомендації. Луцьк : Надстир'я. 2022. 44 с.
14. Красницька О.В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації: практикум. Київ: Компрінт, 2019. 109 с.
15. Коулман П. Т., Фергюсон Р. Результативний конфлікт. Київ: Наш Формат, 2016. 314 с.
16. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
17. Куньч З. Етапи розвитку української риторики // Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. Львів: ПАІС, 2007. С. 72-89.
18. Куньч З. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
19. Микитюк М. В. Факультативний курс з української мови. Риторика. Харків: Вид. група «Основа»: ПП «Тріада+», 2007. 192 с.
20. Овчаров М. Майстер публічних виступів. Монохромне видання. Київ: Інститут риторики імені Д.Кеннеді, 2023. 306 с.
21. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: навч. посібн. Київ: Кондор, 2010. 166 с.
22. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: навч. посібник. Київ: Кондор, 2010. 181 с.
23. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
24. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Пер. з англ. Н. Лавська. Київ: КМ-Букс, 2021. 416 с.
25. Пентилюк М. І., Маруніч І. І. Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 221 с.
26. *Препотенська, М.П.* Філософія риторики. Київ: Інкос, 2011. 227 с.
27. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посібник. Київ: Знання, 2006. 291 с.
28. Сагач Г.М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. Київ: Зоря, 2003. 287 с.
29. Сагач Г.М. Риторика. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2000. 565 с.
30. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 192 с.
31. Чалдині Р. Психологія впливу. Харків: КСД, 2022. 608 с.
32. Шинкарук В.Д., Теслюк В.М. Основи риторики: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 320 с.

#### **Інформаційні ресурси**

1. Гласс Л. Я читаю ваши мысли. URL:  
[https://royallib.com/book/glass\\_lilian/ya\\_chitayu\\_vashi\\_misli.html](https://royallib.com/book/glass_lilian/ya_chitayu_vashi_misli.html)
2. Гриценко Т.Б. Риторика. URL:  
<http://studentbooks.com.ua/content/view/136/46/>

- |  |   |
|--|---|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>3. Риторика. URL: <a href="https://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika">https://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika</a></li><li>4. Риторика. URL: <a href="https://pidruchniki.com/ritorika/">https://pidruchniki.com/ritorika/</a></li><li>5. Риторика. URL: <a href="https://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/RITORIKA.html">https://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/RITORIKA.html</a></li></ol> |
|--|---|